

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय

नेपालभाषा स्नातक प्यर्दया
पाठ्यक्रम

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

नेपालभाषा विषय समिति

२०१९

पत्र	कोड	विषय
न्हापांगु दँ		
I	NB 421	नेवा: भाषाविज्ञान
II	NB 422-1	नेपालभाषा साहित्यया इतिहास
	NB 422-2	समालोचना
निगूगु दँ		
III	NB 423	राद्य साहित्य
IV	NB 424	पद्य साहित्य
स्वंगूगु दँ		
V	NB 425	पुरालेखन व नेवा: सभ्यता
VI	NB 410	आमसंचार व पर्यटन
प्यंगूगु दँ		
VII	NB 426-1	अनुसन्धान विधि
	NB 426-2	प्राज्ञिक लेखन
VIII	NB 427	शोध-प्रबन्ध

प्राज्ञिक परिसरको कार्यालय
काठमाडौं

मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र विभाग
दिनको कार्यालय
त्रि. वि., काठमाडौं

[Signature]

[Signature]
नेपाल भाषा केन्द्रीय विभाग
भा.सा.शा. त्रि. वि.
काठमाडौं

नेवा: भाषाविज्ञान

NB :421

Paper : 1

Year : 1

FM : 100

PM : 40

TH : 150

उद्देश्य

सामान्य उद्देश्य

(क) भाषाविज्ञानया सामान्य ज्ञान दय्केगु ।

विशिष्ट उद्देश्य

(क) भाषावैज्ञानिक अनुसन्धान याय् फय्केगु ।

(ख) नेपालभाषाया भाषिक विशेषता थुइकेगु ।

(ग) नेपालभाषा मेमेगु भाषालिसे तुलनात्मक अध्ययन याय् फय्केगु ।

एकाइ

कक्षाभार

१. भाषा व भाषाविज्ञानया म्हसीका

१.१ भाषाया परिभाषा, भाषाया स्वरूप, भाषिक व्यवस्था

१.२ भाषाविज्ञान, उकिया अध्ययन लागा, उकिया मेमेगु विषयलिसे स्वापू

१.३ भाषाया ताजि - भौगोलिक, सामाजिक, प्रकार्यपरक (Functional)

१५

२. ध्वनिविज्ञान व वर्णविज्ञान

२.१ ध्वनिया परिचय, ध्वनि अवयव, ध्वनिया स्वरूप व वर्गीकरण

२.२ वर्णया परिचय, वर्ण व संवर्ण, खण्डीय व खण्डेत्तर वर्ण

२.३ नेवा: माग्व: व नेवा: बाग्व:

२.४ मानस्वर (Cardinal Vowel), अन्तराष्ट्रिय ध्वनितात्विक लिपि (IPA)या जानकारी

३०

३. रूपविज्ञान व वाक्यविज्ञान

३.१ रूपया परिभाषा, रूप व संरूप

३.२ शब्दनिर्माण प्रक्रिया, रूपायन, व्युत्पादन, समास व द्वित्व

३.३ पदावली संरचनाया पहिचान, नाम, विशेषण, क्रिया-विशेषण पदावली

३.४ उपवाक्य व वाक्यसंरचनाया पहिचान, विशेषता व वर्गीकरण

३.५ संघटकया परिचय व उकिया ब्वथला

३०

४. अर्थविज्ञान

४.१ अर्थविज्ञानया परिभाषा

४.२ अर्थया परिभाषा व ताजि (अवधारणात्मक, भाषिकतहगत, सहचार्यात्मक, आशयकूलक, सामाजिक)

४.३ आर्थी सम्बन्ध (शाब्दिक, वैयाकरणिक, सान्दर्भिक, समानार्थक)

५. ऐतिहासिक भाषाविज्ञान

३०

५.१ ऐतिहासिक भाषाविज्ञानया परिचय

५.२ सीमा व क्षेत्र

५.३ भाषाया पारिवारिक वर्गीकरण व नेपालभाषा

५.४ भाषिक परिवर्तन-प्रक्रिया

६. समाज-भाषाविज्ञान

१५

६.१ भाषा, भाषिका व व्यक्तिभाषा

६.२ मानक भाषा

६.३ बहुभाषिकता

६.४ भाषान्तरण

६.५ भाषिक मृत्यु

६.६ पिजिन व क्रेओल

अन्तिम परीक्षाया पूर्णाङ्क ७० या जुड ।

न्त्यसःया अंक विभाजन

१. १५/१५ ल्याःया स्वंगू न्त्यसः न्यनाः उकी मध्ये निगूया लिसः चक्केगु । थुगु न्त्यसः इकाइ २, ३ व ४ पाखें न्यनेगु जुड ।
२. ५/५ ल्याःया भिगू न्त्यसः न्यनाः उकी मध्ये च्यागूया लिसः चक्केगु । थुगु न्त्यसः इकाइ १, २, ३, ४, ५ व ६ पाखें न्यनेगु जुड ।

आन्तरिक मूल्याङ्कन ३० पूर्णाङ्कया जुड ।

१. आन्तरिक परीक्षा (Mid Term Examination) : २०

२. थुकी मध्ये छगू

(क्षेत्रकार्य- ऐतिहासिक भाषाविज्ञान वा समाज भाषाविज्ञान, समूहकार्य, मिनी प्रोजेक्ट, कक्षा प्रस्तुति) - १०

ब्वनेज्वलं

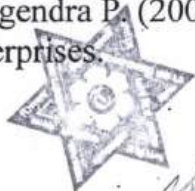
जोशी, सुन्दरकृष्ण (विसं २०६०), नेपालभाषा व्याकरण । यें : नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान ।

यादव, योगेन्द्र, रेग्मी, भीमनारायण (विसं २०५८), भाषाविज्ञान । कीर्तिपुर : न्यू हिरा बुक्स ।

Mall, K. P. (1985), *The Newari Language: A Working Outline*. Tokyo: Institute for the study of languages and cultures of Asia and Africa.

O'grady, William et al, (1997), *Contemporary Linguistics: An introduction*. Third edition. New York: St. Martin's Press, pp 509-551, 553-586.

Yadava, Yogendra P. (2001), *Linguistics: A Basic Course*. Kirtipur: New Hira Books Enterprises.

Handwritten signature.

लिधँसा

कंसाकार, तेजरत्न (नेसं ११०२), नेपालभाषा व भाषा विज्ञान। यैँ : देगः म्हिचा सफू।
जोशी, सुन्दरकृष्ण (नेसं १११२), नेपालभाषाया भाषावैज्ञानिक व्याकरण। यैँ : लाकौल पिथना।
पोखरेल, माधवप्रसाद, (विसं २०५७), ध्वनिविज्ञान र नेपाली भाषाको ध्वनि परिचय। काठमाडौँ :
नेराप्रप्र।

बन्धु, चुडामणि (विसं २०४३), भाषाविज्ञान (प्यक्वःगु संस्करण)। यैँ : साभा प्रकाशन।
महर्जन, जीवनकुमार (नेसं ११२३), नेपाललिपिया ण संलिपि। यल : नेपालमण्डल धःचाः धुकू।
महर्जन, तुयुबहादुर (नेसं ११२८), भाषाविज्ञान परिचय। यैँ : कल्याणी ताम्रकार।
सिंह, तुलसीलाल (नेसं १११०), प्याङ भाषिकाया वर्ण। यलः साहित्य मूलुखा।
श्रेष्ठ, ओमकारेश्वर (ईसं २०१८), नेपालभाषाया 'ए' वर्ण। यल : नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग।
श्रेष्ठ, रविन (नेसं १११९) खोपया ज्यापु कुनां। यैँ : रामलाल श्रेष्ठ।

[Handwritten signature]

नेपालभाषा साहित्यया इतिहास

NB : 422-1

Paper : 2

Year : 1

FM : 50

PM : 20

TH : 75

सामान्य उद्देश्य :

(क) नेपालभाषा साहित्यया इतिहासया ज्ञान बीगु

विशिष्ट उद्देश्य :

(क) नेपालभाषा साहित्यय् वःगु ह्यूपाया ज्ञान बीगु

(ख) नेपालभाषा ख्यलय् जूगु गतिविधिया ज्ञान बीगु

पाठ्य विवरण

कक्षाभार

एकाइ १ साहित्यिक लेखन न्ह्यःया अभिलेख

१०

१. नेसं २३५ या लिखतपत्र, नेसं २९३ या सांखुया ल्वहंपौ, नेसं ५४५ या मरुसतःया सिजःपौ, हरमेखला, नारद संहिता, अमरकोश, गोपालराज वंशावली

एकाइ २ प्राचीनकाल (नेसं ६२५-९६७)

२०

२.१ प्राचीनकालया प्याखंया विकास, स्वरूप व प्रकार ।

२.२ नेपालभाषा प्राचीनकालया प्याखंच्वमि व इमिगु प्याखं व प्रवृत्तिया सामान्य परिचय :

सिद्धिनरसिंह मल्ल, रणजीत मल्ल, जयप्रकाश मल्ल

२.३ प्राचीन कहानीया विकास, स्वरूप व प्रकार ।

२.३.१ नेपालभाषा प्राचीनकालया बाखंया सामान्य परिचय :

भागवत पुराण, तन्त्राख्यान, स्वस्थानी

२.४ प्राचीनकालया काव्यया विकास, स्वरूप ।

२.४.१ नेपालभाषा प्राचीनकालया काव्यकार व इमिगु काव्यया सामान्य परिचय :

तिभयजुजुपिनिगु ईया म्ये, महेन्द्र मल्ल, जगतप्रकाश मल्ल, प्रताप मल्ल

एकाइ ३ माध्यामिककाल (नेसं ९६७ - १०६०)

२०

३.१ न्ह्यःगु माध्यामिककालया काव्यप्रवृत्ति

३.१.१ नेपालभाषा न्ह्यःगु माध्यामिककालया च्वमि व इमिगु काव्य प्रवृत्तिया

सामान्य परिचय : मानलाल मास्के, अभयानन्द, रामजी प्रधानांग

३.२ लिचःगु माध्यामिककाल(पुनर्जागरणकाल)या प्रमुख साहित्यकार व इमिगु साहित्यिक देन :

निष्ठानन्द वज्राचार्य, सिद्धिदास महाजु, जगतसुन्दर मल्ल, योगवीरसिंह, धर्मादित्य

धर्माचार्य, शुक्रराज शास्त्री ।

४.१ आधुनिककालया साहित्यिक गतिविधि

(क) १९९७ सालया जेलपर्व (ख) नेपाली विहार सफूया प्रकाशन (ग) हनुमानढोकाया साहित्य सम्मेलन (घ) श्रेष्ठ सिरपाया स्थापना (ङ) धर्मदूत (च) धर्मोदय (छ) नेपाल (ज) नेपालभाषा पत्रिकाया प्रकाशन (झ) नेपालभाषा परिषद्या स्थापना (ञ) २२ सालपर्व (ट)

अन्तरस्कूल/कलेज व साहित्य पाःला

४.२ आधुनिककालया ~~काली~~ ~~उपन्यास~~

४.२.१ आधुनिक बाखंया विकास, प्रवृत्ति व स्वरूप ।

४.२.२ नेपालभाषाया बाखंया विकास, बाखंच्वमि व इमिगु बाखंया प्रवृत्ति :
चित्तधर हृदय, पूर्ण पथिक, पूर्णदास श्रेष्ठ, लक्ष्मण राजवंशी, प्रकाशकुमारी प्रधानांग,
राजा शाक्य

४.२.३ उपन्यासया विकास, प्रवृत्ति व स्वरूप ।

नेपालभाषाया उपन्यासया विकास, उपन्यासकार व इमिगु उपन्यासया प्रवृत्ति :
धुस्वां सायमि, धर्मरत्न यमि, मथुरा सायमि, शशिकला मानन्धर

४.३ काव्यया विकास, प्रवृत्ति व स्वरूप ।

४.३.१ नेपालभाषाया काव्यया विकास, काव्यकार व इमिगु काव्यया प्रवृत्ति :
वैकुण्ठप्रसाद लाकौल, सिद्धिचरण श्रेष्ठ, दुर्गालाल श्रेष्ठ, पूर्णवहादुर वैद्य, सुरेश
किरण

४.४ निबन्धया विकास, प्रवृत्ति व स्वरूप ।

४.४.१ नेपालभाषाया निबन्धया विकास, निबन्धकार व इमिगु निबन्धया प्रवृत्ति :
मोतिलक्ष्मी, प्रेमवहादुर कसां, फणिन्द्ररत्न वज्राचार्य, पद्मरत्न तुलाधर

४.५ नाटकया विकास, प्रवृत्ति व स्वरूप ।

४.५.१ नेपालभाषाया नाटकया विकास, नाटककार व इमिगु नाटकया प्रवृत्ति :
भिक्षु सदरशन, हेमलाल जोशी, ईश्वरानन्द, वाशुशशि, पद्मरत्न तुलाधर

४.६ समालोचना विकास, प्रवृत्ति ।

४.६.१ नेपालभाषाया समालोचनाया विकास, समालोचक व इमिगु समालोचनाया
प्रवृत्ति : रत्नध्वज जोशी, माधवलाल कर्माचार्य, माणिकलाल श्रेष्ठ

मूल्यांकन

क. एकाइ २, ३ व ४ पाखें भिन्यागू अंकया निगू न्त्यसः न्यनाः छगूया जक लिसः काय्गु

ख. एकाइ १, २, ३ व पाखें न्यागू अंकया खुगू न्त्यसः न्यनाः प्यंगूया जक लिसः काय्गु

पाठ्य ज्वलं

तमोट, काशीनाथ (नेसं १११८), नेपालभाषा साहित्यया ध्वःकिया, येंः नसना पब्लिकेशन ।

तुलाधर, प्रेमशान्ति (नेसं १११९), नेपालभाषा साहित्यया इतिहास, येंः नेपालभाषा एकेडेमी ।

५

लिधैसा

कसा: तेजरत्न (नेसं ११२७), 'नेपालभाषाया सामाजिक पक्ष: छगू विश्लेषण' कसा: खा:पौ, १:३९-४७ ।

कसा: प्रेमबहादुर (सं) (नेसं १०८४), रत्नेश्वर प्रादुर्भाव, यै: चवसापासा ।

तमोट, काशीनाथ (नेसं ११३५), नेपालभाषा वाङ्मय (चवसुमुना), यै: रामभक्त भोमि ।

तमोट, काशीनाथ व राजितवहादुर (सं.) (नेसं ११३९), पद्मसागरप्याखं, यै: मंजु पिथं ।

तमोट, काशीनाथ व राजितवहादुर (सं.) (नेसं ११३२), दशावतार, यल: न्हू हिसु पुच: ।

ताम्राकार, पूर्ण (नेसं १११२), साहित्य लचं, यै: न्हाय्कं साहित्य पा:ला: ।

तुलाधर, प्रेमहीरा (नेसं ११२९), 'रचनात्मक वाङ्मय' पद्मकन्या क्याम्पस नेपालभाषा शिक्षण समितिइ

गुँलागा ११ खुनु न्थ्यव्व:गु ज्यापौ ।

नेवा: दे दबू (नेसं ११२७) नेवा: समाज, यै: नेवा: दे दबू ।

पन्त, दिनेशराज (विसं २०६५), न्यायविकासिनी (मानवन्यायशास्त्र/राजा जयस्थिति मल्लद्वारा

नेपालसंवत् ५०० मा जारी कानून), काठमाडौं: कानून व्यवसायी क्लब ।

प्रधान, कृष्णचन्द्रसिंह (नेसं १०९७), भीगु साहित्यया बाखं, यै: देग: म्हिचा सफू ।

प्रधान, नर्मदेश्वर (नेसं १११८), नेपालभाषा साहित्यया इतिहास बारे, यल: साहित्य मूलुखा ।

मल्ल, कमलप्रकाश (नेसं १०८४), न:लि स्वना, यै: चवसापासा ।

मल्ल, कमलप्रकाश (नेसं १०८४), मूस: निवन्ध, यै: चवसापासा ।

मल्ल, कमलप्रकाश (नेसं १०९८), सिक:मिया स्वाने, यै: नेपालभाषा परिषद ।

मल्ल, कमलप्रकाश (नेसं १०९९), नेपालभाषाया ध्वानासफूया धल: (न्हापांगु), यै: लय्ता दबू ।

मल्ल, कमलप्रकाश (नेसं ११०४), नेपालभाषाया ध्वानासफूया धल: (निगूगु), यै: पासामुना ।

श्रेष्ठ, भूषणप्रसाद (नेसं ११३५), सच्छिद्रं नेपालभाषा बाखं ल्यया, यल: नागार्जुन पब्लिकेशन प्रा.लि. ।

माली, ईन्द्र (नेसं १११७), पुलांकसि न्हूगु दापू, यै: त्रिवेणी साहित्य प्रतिष्ठान ।

माली, ईन्द्र (नेसं १११९), नेपालभाषा माध्यामिक कालया छुं ख्वप: कुत: पिकाक, ।

लाकौल, वैकुण्ठप्रसाद (नेसं ११०८), जिगु मिखाय् जे.एस मल्ल, यै: लाकौल पिथना ।

लाकौल, वैकुण्ठप्रसाद (नेसं १०९२), धर्मादित्य बुद्धधर्म व नेपालभाषा मुना, यै: लाकौल प्रकाशन ।

वज्राचार्य, गौतमवज्र (विसं २०३३), मरुसत्तलको ताम्रपत्र हनुमानढोका राजदरवार, कीर्तिपुर: नेपाल र

एशियाली अनुसन्धान केन्द्र ।

वज्राचार्य, चुन्दा (नेसं ११२९), नेपालभाषा नाटक साहित्यया इतिहास नेसं: ११०८ दँ तक्कया छगू

परिचय, ख्वप: कुत: पिकाक: ।

वज्राचार्य, शान्तहर्ष (नेसं ११०५), मल्लकालया मुक्कं नेपालभाषा नाटकया धल: पौ, यै: विमला

वज्राचार्य ।

वैद्य, जनकलाल (नेसं ११०६), नेपालभाषाया काव्य सृजना प्रवृत्ति, यल: जनकलाल वैद्य ।

वैद्य, जनकलाल (नेसं ११०४), 'पुनर्जागरणकाल', खेलुइता:, ५,६:२-२६

वैद्य, जनकलाल (नेसं ११०५), 'नेपालया अभिलेख्य नेपालभाषाया स्थिति', गं, ३,३:१०२-१२३ ।

वैद्य, जनकलाल (नेसं ११०८), 'नेपालभाषा साहित्यया इतिहासया काल विभाजन', कुलां (तँसा न्हूदँ)

अंक १० ।

वैद्य, जनकलाल (नेसं १११५-१११७), 'नेपालभाषा साहित्यया धा:', खेलुइता,१६,१७,१८ : ।

शर्मा, मोहनराज (विसं २०५५) समकालिन समालोचना सिद्धान्त र प्रयोग, यै: नेपाल राजकीय

प्रज्ञाप्रतिष्ठान ।

श्रेष्ठ, दयाराम (नेसं ११२२), साहित्यको इतिहास सिद्धान्त र सन्दर्भ, काठमाडौं: त्रिकोण प्रकाशन (विसं

२०५९) ।

श्रेष्ठ, माणिकलाल (नेसं १०८८), समालोचनाया सिद्धान्त, यै: चवसापासा ।

श्रेष्ठ, माणिकलाल (नेसं ११२८), 'नेपालभाषाया ऐतिहासिकता', त्याउँनिभा:, १,१:३३-३७ ।

श्रेष्ठ, माणिकलाल, नर्मदेश्वर प्रधान (नेसं ११२५), *ख्याल: विषयक अन्तर्क्रियात्मक गोष्ठी*, यें:
ख्यालिगुलु गुथि ।

श्रेष्ठ माणिकलाल (नेसं १०८७), *समालोचनाया सिद्धान्त*, यें: चवसापासा ।

सायूमि, भरत (सं) (नेसं १०९५), *बाखं समालोचना*, यें: पल्पसा साहित्य ख्य: ।

सिंह, फत्तेबहादुर (नेसं १०८८) *नेपाली विहार*, यें: चिनियालाल सिंह ।

हृदय, चित्तधर (नेसं ११०२), *भ्रीगु साहित्य*, यें: नेपालभाषा परिषद् ।

हृदय, चित्तधर (सं) (नेसं १०९१), *नेपालभाषा साहित्यया जात*, यें: नेपालभाषा परिषद् ।

Doherty, Victor S. (1978), 'Notes on the origins of the Newars of the Kathmandu Valley of Nepal, in James F. Fisher (ed)', *Himalayan Anthropology: The Indo-Tibetan Interface*. The Hague; Mouton. pp 433-446.

Kolver, Bernhard and Hemraj Shakya (1985), *Documents from the Rudravarna-mahavihar, Patan*. Sankt Augustin: VGH Wissenschaftsverlag.

Malla, Kamal P. (1981), 'Linguistic Archaeology of the Nepal Valley, A Preliminary Report', *Kailash*, VIII: 1-2:5-23.

Malla, Kamal P. (1982), *Classical Newari Literture: A Sketch*. Kathmandu: Educational Enterprises P.Ltd.

Malla, Kamal P. (2015), *The Road to Nowwhere*. Lalitpur: Jagadamba Prakashan.

Malla, Kamal P. (2015), *From Literature to Culture*. Kathmandu: Social Science Baha and Himal Books.

Vajracarya, Dhanvajra (1985), *The Gopālarājāvaśavalī*. Nepal Research Centre Publication No 9. Wiesbaden: Franz Steiner Verlag.

Handwritten signature

समालोचना

NB : 422-2

Paper : 2

Year : 1

FM: 50

PM : 20

TH : 75

उद्देश्य

सामान्य उद्देश्य

१. पौरस्त्य व पाश्चात्य समालोचनाया विधागत ज्ञान बीगु ।

विशिष्ट उद्देश्य

१. पौरस्त्य समालोचनाया सामान्य परिचय, सिद्धान्त व थी थी वादया ज्ञान बीगु ।

२. पाश्चात्य समालोचनाया सामान्य परिचय, सिद्धान्त व थी थी वादया ज्ञान बीगु ।

एकाई १ : समालोचनाया म्हसीका

५

१.१ समालोचनाया अर्थ व परिभाषा

१.२ समालोचनाया प्रकार

१.३ समालोचनाया महत्व

१.४ पूर्वीय व पाश्चात्य जगतय् समालोचनाया विकासक्रम

एकाई २ : काव्य परिचय (परिभाषा वा अर्थ)

५

२.१ काव्यया स्वरूप

२.२ काव्य हेतु

२.२.१ प्रतिभा

२.२.१ व्युत्पत्ति

२.२.१ अभ्यास

२.३ काव्य प्रयोजन

२.४ काव्य दोष व गुण

एकाई ३ : काव्य भेद (श्रव्य व दृश्य काव्य)

१५

३.१ श्रव्य काव्य

३.१.१ मुक्तक व प्रबन्ध काव्य

३.१.२ मुक्तकया लक्षण व तत्व

३.१.३ प्रबन्ध काव्यया परिभाषा व प्रकार

३.१.४ महाकाव्यया लक्षण व तत्व

३.१.५ खण्डकाव्यया लक्षण व तत्व

३.२ दृश्य काव्य

३.२.१ रूपकया भेद

३.२.२ नाटकया परिभाषा व मूल तत्व (वस्तु, नेता, रस)

३.२.३ नाटकया कथावस्तु, कथा-विन्यास

३.२.४ पात्र (नायक, नायिका व सेपिं)

३.२.५ नाटकया रसनाप स्वापू

एकाई ४ : थीथी सिद्धान्त/वाद

१५

४.१. रस परिचय

४.१.१ रस अवयव

४.१.२ रस निष्पत्ति प्रक्रिया

४.१.३ साधारणीकरण

४.१.४ रसया प्रकार

४.२. ध्वनिया परिचय

४.२.१ ध्वनिवाद (शब्द व शब्दशक्ति)

४.२.२ ध्वनि वर्गीकरण (रस ध्वनि, वस्तु ध्वनि, अलङ्कार ध्वनि)

४.३. अलङ्कारया परिचय

३.३.१ अलङ्कारया वर्गीकरण (शब्दालङ्कार, अर्थालङ्कार, उभयालङ्कार)

४.४. रीतिया परिचय

४.४.१ रीतिया प्रादेशिक धारणा (वैदर्भी, पाञ्चाली व गौडी)

४.४.२ रीतिया गुणाश्रित धारणा (माधुर्य, ओज, प्रसाद)

४.४.३ रीति व शैली

४.५. वक्रोक्तिया परिचय

३.५.१ वक्रोक्तिया भेद

एकाई ५ : पाश्चात्य समालोचनाया सम्प्रदाय व प्रमुख समालोचकपिनिगु मान्यता

१०

५.१ साहित्यिक सम्प्रदाय

५.१.१ जीवनीपरक समालोचना

५.१.२ पाठक-केन्द्रित समालोचना

५.१.३ पाठ-केन्द्रित समालोचना

५.१.४ शास्त्रीय समालोचना

५.२ प्रमुख समालोचकपिनिगु मान्यता

५.२.१ प्लेटोया कला-साहित्यबारे धारणा

५.२.२ एरिष्टोटलया अनुकरण (Mimesis) व विरेचन (Catharsis) सिद्धान्त

५.२.३ टि. एस्. इलियटया परम्परा व वैयक्तिक प्रतिभाया सिद्धान्त

एकाई ६ : पाश्चात्य समालोचनाया थीथी वाद

१५

६.१ शास्त्रवाद (म्हसीका, विशेषता, सीमा)

६.२ स्वच्छन्दवाद (म्हसीका, विशेषता, सीमा)

६.३. यथार्थवाद (म्हसीका, विकास, विशेषता व प्रकार)

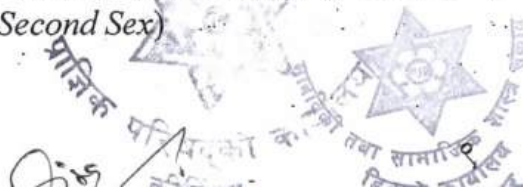
६.४ प्रगतिवाद (कार्ल मार्क्सया म्हसीका, मार्क्सया द्वन्द्वात्मक भौतिकवादया सिद्धान्त, प्रगतिवादया विकास, विशेषता, प्रगतिवाद व प्रगतिशीलया दथुइ भिन्नता)

६.५ उत्तरआधुनिकवाद (अर्थ, विकास, बहुलवाद व अन्त्यया अवधारणा)

६.५.१ उत्तरऔपनिवेशिकवाद (Post colonialism)

६.५.२ डायस्पोरा (Diaspora)

६.५.३ नारीवादी समालोचना (अर्थ, नारीवादी आन्दोलनया विकासक्रम, सिमोन दि बुभोया The Second Sex)

एकाई ७ : पाश्चात्य समालोचनाया धीधी प्रणाली

१०

७.१ मनोविश्लेषणात्मक समालोचना (फ्रायडया चेतन, अवचेतन व अचेतन मनसम्बन्धी अवधारणा)

७.२ जीवनीपरक समालोचना (म्हसीका, विकास, विशेषता व सीमा)

७.३ पाठक-प्रतिक्रिया समालोचना (म्हसीका, विकास, विशेषता व सीमा)

पाठचज्वलं

उपाध्याय, केशवप्रसाद (विसं २०४९), *पूर्वीय काव्य सिद्धान्त*। काठमाडौं : पाठ्यक्रम विकास केन्द्र।
जोशी, कुमारबहादुर (विसं २०५७), *पाश्चात्य साहित्यका प्रमुख वाद* (स्वंगूगु संस्करण)।

यल : साभा प्रकाशन।

भट्टराइ, गोविन्दराज (विसं २०३१), *पूर्वीय काव्य सिद्धान्त*। काठमाडौं : नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान

शर्मा, मोहनराज (विसं २०५९), *शैलीविज्ञान* (सिद्धान्त र आलोचना)। यै : नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान।

शाक्य, रवि (नेसं ११३७), 'समालोचनाया म्हसीका', *नेपालभाषा*, ८, ६८-८०।

Beauvoir, Simone de (1965), *The Second Sex*. Translated and Edited by H. M. Parshley. London: Jonathan Cape.

Butcher, S. H. (ed.), (1902), *The Poetics of Aristotle* (Third Edition). London: Macmillan and Co. Limited.

Eliot, T. S. (1920), 'Tradition and Individual Talent', in *The Sacred Wood*. London: Methuen & Co. Ltd. pp. 42-53.

Jowett, B. (Tr.), (1888), *The Republic of Plato*. Oxford: At the Clarendon Press, Book X, pp. 307-338.

लिधँसा-ज्वलं

उप्रेती, सञ्जीव (विसं २०६८), *सिद्धान्तका कुरा*। यै : अक्षर क्रियसन्स नेपाल।

गौतम, कृष्ण (विसं २०५०), *आधुनिक आलोचना : अनेक रूप अनेक पठन*। यल : साभा प्रकाशन।

गौतम, कृष्ण (विसं २०६४), *उत्तरआधुनिक जिज्ञासा*। यै : भृकुटी एकेडेमिक पब्लिकेशन्स।

गौतम, देवीप्रसाद (विसं २०४९), *प्रगतिवाद : परम्परा र मान्यता*। यै : मुना गौतम।

तिमल्लिसना, डिल्लीराम (विसं २०३०), *काव्य मीमांसा*। काठमाडौं : नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान।

थापा, हिमांशु (विसं २०४२), *साहित्य परिचय*। काठमाडौं : साभा प्रकाशन।

नगेन्द्र (संपा.) (विसं २०४२), *विश्व साहित्यशास्त्र*। काशी : नागरीप्रचारिणी सभा।

पोखरेल, भानुभक्त (विसं २०४०) ११०३, *सिद्धान्त र साहित्य*। ललितपुर : साभा प्रकाशन।

भट्ट, रामचन्द्र (विसं २०५६), *पाश्चात्य समालोचना सिद्धान्त र संस्कृत साहित्यको झलक*।
ललितपुर : सगरमाथा फाईनान्स सहकारी लि.।

रामप्रताप (सं), (विसं १९७८), *आचार्य विश्वनाथदेवविरचितः साहित्यसुधासिन्धु : हिन्दी अनुवाद*।
दिल्ली : भारतीय विद्या प्रकाशन।

शर्मा, मोहनराज, खगेन्द्रप्रसाद लुईटेल, ११२५, *पूर्वीय र पाश्चात्य साहित्य सिद्धान्त*। काठमाडौं :
विद्यार्थी पुस्तक भण्डार।

शाक्य, रवि (विसं २०६१), 'एरिष्टोटलया साहित्य सम्बन्धी धारणा', *पलिस्था*, २२२२, ८७-९६।

श्रेष्ठ, ईश्वरकुमार (विसं २०५१), *पूर्वीय एवम् पाश्चात्य साहित्य-समालोचना : प्रमुख मान्यता, वाद र प्रणाली*। ललितपुर : साभा प्रकाशन।

श्रेष्ठ, माणिकलाल, नेसं १०८८, *समालोचनाया सिद्धान्त*। यै : चवसापासा।
 सिग्देल, सोमनाथ, १०९१, *साहित्य प्रदीप*। विराटनगर : पुस्तक संसार, (विसं २०२८)।
 सुवेदी, राजेन्द्र व लक्ष्मणप्रसाद गौतम (संपा.), विसं २०६८, *रत्न बृहत् नेपाली समालोचना*
 (सैद्धान्तिक खण्ड)। यै : रत्न पुस्तक भण्डार।
 Scott-James, R. A., 1946, *The Making of Literature* (Reprint). London: Martin Secker &
 Warburg Ltd.
 Seldon, Raman et al, 2005, *A Reader's Guide to Contemporary Literary Theory* (Fifth
 Edition). Harlow: Pearson Education Limited.
 Shipley, Joseph (Ed.), 1953, *Dictionary of World Literature* (Revised Edition). New
 York: Philosophical Library.

अन्तिम परीक्षाया पूर्णाङ्क ७० ल्याःया जुइ।

न्त्यसःया अंक विभाजन

१. १५/१५ ल्याःया स्वंगू न्त्यसः न्यनाः उकी मध्ये निगूया लिसः चक्केगु। थुगु न्त्यसः इकाइ ३, ४,
 ५, ६ पाखें न्यनेगु जुइ।
२. ५/५ ल्याःया ६ गू न्त्यसः न्यनाः उकीमध्ये ४ गूया लिसः चक्केगु। थुगु न्त्यसः इकाइ १ निसें ७
 तक न्यनेगु जुइ।

आन्तरिक मूल्याङ्कन ३० पूर्णाङ्कया जुइ।

१. आन्तरिक परीक्षा (Mid Term Examination) - २०
२. थुकी मध्ये छगू (मिनी प्रोजेक्ट, कक्षा प्रस्तुति) - १०

[Handwritten signature]

गद्य साहित्य

NB : 423

Paper : 3

Year : 2

FM : 100

PM : 40

TH : 150

सामान्य उद्देश्य

क. नेपालभाषा गद्य साहित्यया विविध विधाबारे जानकारी बीगु ।

विशिष्ट उद्देश्य

क. नेपालभाषाया साहित्य शुरु जुइसिबें न्त्यःया वाङ्मयया बारे सामान्य जानकारी बीगु ।

ख. नेपालभाषाया प्राचीन, माध्यमिक व आधुनिक गद्य साहित्यया म्हसीका, विकास व थी थी विधाया ज्ञान बीगु ।

एकाई १ : नेपालभाषाया साहित्य शुरु जुइन्त्यःया वाङ्मयया सामान्य म्हसीका

१५

(क) नेसं २३५ या गोष्ठीपत्र (ख) नेसं २९३ या साँखुया ल्वहंपौ (ग) नेसं ४५४ या मरुसतःया सिजःपौ
(घ) हरमेखला (ङ) नारदसंहिता (च) अमरकोश (छ) गोपालराजवंशावली

एकाई २ : प्राचीनकालया गद्य साहित्य (नेसं ६२५-९६७)

३०

२.१ प्राचीन नेपालभाषा गद्य साहित्यया विकास, प्रकार, स्वरूप

२.२ प्राचीन बाखं

२.२.१ नेपालभाषाया बाखंया म्हसीका, स्वरूप व विकास

(क) धार्मिक बाखं - स्वस्थानी (नेसं ७२३)

(ख) लौकिक बाखं - बेतालपञ्चविंशतिका (नेसं ८१५)

(ग) औपदेशिक बाखं - तन्त्राख्यान (नेसं ६३८)

२.३ प्राचीन प्याखं

२.३.१ नेपालभाषा प्राचीन नाटकया म्हसीका, स्वरूप, विकास व तत्व

(क) विक्रम चरित (नेसं ८२६)

एकाई ३ : माध्यमिककालया गद्य साहित्य (नेसं ९६७-१०६१)

३०

३.१ माध्यमिककालया नेपालभाषा गद्य साहित्यया विकास, प्रकार, स्वरूप

३.२ माध्यमिककालया बाखं

(क) सिंहसार्थबाहु (नेसं १००६)

(ख) शिवविलास बाखं (नेसं १०४० पाखे)

Deven

Liing

३.३ माध्यमिककालया प्याखं

(क) शकुंतला (च्वमि - योगवीर सिंह)

एकाई ४ : आधुनिककालया गद्य साहित्य (नेसं १०६१-आ:तक)

७५

४.१ न्हूबाखं (न्हूबाखंया परिभाषा, विकास, स्वरूप, तत्व, प्रवृत्ति)

(क) सामाजिक यथार्थवाद	देलमि (च्वमि - चित्तधर हृदय)
	अपवाद (च्वमि - प्रकाशकुमारी प्रधान)
(ख) नारीवाद	डा. नम्रता (च्वमि - शशिकला मानन्धर)
(ग) मनोविश्लेषण	आफसो (च्वमि - पूर्णदास श्रेष्ठ)
	छ्याकः (च्वमि - मोतिलक्ष्मी उपासिका)
(घ) मिथकीय	तुका:वनीबलय् (च्वमि - डा. सुन्दरकृष्ण जोशी)
(ङ) ऐतिहासिक	कैलाशकूट भवन (च्वमि - चित्तधर हृदय)

४.२ उपन्यास (उपन्यासया परिभाषा, विकास, स्वरूप, तत्व)

(क) गंकी (च्वमि - धुस्वां साय्मि)

४.३ नाटक (नाटकया परिभाषा, विकास, स्वरूप, तत्व)

४.३.१ छद्माःप्याखं (छद्माःप्याखंया म्हसीका)

- (क) लपंख्याः (च्वमि - विजय मल्ल)
- (ख) न्हाय् ध्यनाः छायां सर्गः स्वयं (च्वमि - दुर्गालाल श्रेष्ठ)

४.३.२ पूधाःप्याखं (पूधाःप्याखंया म्हसीका)

(क) ताचाप्वाय् (च्वमि - वासु शशी)

४.४ निबन्ध (नेपालभाषा साहित्यय् निबन्धया विकास, प्रकार, प्रवृत्ति)

- (क) च्वेगु छायां (च्वमि - रत्नध्वज जोशी)
- (ख) भीगु दिगूपुजा (च्वमि - ठाकुरलाल मानन्धर)
- (ग) प्रेम व मैत्री (च्वमि - मोतिलक्ष्मी उपासिका)
- (घ) युरोपय् नेपालभाषा (स्वयम्भूलाल श्रेष्ठ)
- (ङ) कुसि (च्वमि - पद्मरत्न तुलाधर)
- (च) म्वाय्गु दसि संस्कृति (च्वमि - तेजेश्वरबाबु ग्वंगः)

४.४.१ नियात्रा (नियात्राया परिचय, नेपालभाषाय् नियात्राया विकासक्रम)

(क) लुमन्ति किचः (च्वमि - मल्ल के. सुन्दर)

ब्वनेज्वलं

अमात्य, सिद्धिदास (नेसं ११०३), 'सिद्धिदास' थःगु मिखाय् व शिवविलास (बाखं) (निगूगु संस्करण)।

यें : नेपालभाषा परिषद्।

(कसाः), योगवीरसिंह (नेसं ११०६), 'शकुंतला', सुथ, २२, ६५-७४।

जोशी, सत्यमोहन, शाक्य, हेमराज (संपा.) (नेसं १०९०), जुजु भूपतीन्द्रमल्लजुया विक्रम चरित (पूधाः प्याखं) । यै : चवसापासा ।

जोशी, सुन्दरकृष्ण (नेसं ११३६), तिकिभ्यालं । यल : शर्मिष्ठा जोशी ।

तमोट, काशीनाथ (संपा.), (नेसं ११२१), पुलांगु नेपालभाषा वाङ्मय मुना । यै : मञ्जु पिथं ।

तमोट, काशीनाथ (संपा.) (नेसं ११२७), स्वस्थानीपरमेश्वरी व्रतकथा । यै : शुभ सफूकुथि प्रकाशन ।
नेपालभाषा परिषद् (नेसं ११०८), नेपालभाषाया न्हू बाखंपुचः (स्वंगूगु संस्करण) । यै : नेपालभाषा परिषद् ।

भिष्णु, सुदर्शन (संपा.) (नेसं १०८८), सिंहसार्थबाहु व कबीर कुमारया बाखं । यै : चवसापासा ।

मल्ल, के. सुन्दर (नेसं ११०९), लुमन्ति किचः । यै : भावना पिथना ।

माली, इन्द्र (संपा.) (नेसं ११०३), नेपालभाषा निबन्ध पुचः । यै : पासा मुना ।

शशी, वासु (नेसं ११०४), ताचाप्वाँय् । यै : चवसापासा ।

श्रेष्ठ, ओमकारेश्वर (संपा.) (नेसं १११६), सँभ्याः । यै : सँभ्याः साहित्य पाःलाः, पब्लिक यूथ क्याम्पस ।

साय्मि, धूस्वां (नेसं १०७८), गंकी । यल : श्रेष्ठ प्रकाशन ।

सिंह, तुलसीलाल (नेसं ११२९), तन्त्राख्यान (ने.सं. ६३८ या तन्त्राख्यानया मूलपाठ, अनुवाद व विवेचना) । यल : नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग ।

स्थापित, ज्वाला (संपा.) (नेसं ११२०), वेताल पञ्चविंशति । यल : नेपालमण्डल घःचाःधुकू ।

'हृदय', चित्तधर (नेसं १०७८), थाय्भु । यै : हर्षरत्न तुलाधर ।

लिधँसाज्वलं

उपाध्याय, केशवप्रसाद (वि.सं. २०४९), साहित्य प्रकाश । काठमाडौं : साभ्ना प्रकाशन ।

तमोट, काशीनाथ (नेसं १११८), नेपालभाषा साहित्यया ध्वःकिया । यै : नसना पब्लिकेशन ।

ताम्राकार, पूर्णकाजी (नेसं १११२), साहित्य लचं । यै : न्हाय्कं साहित्य पाला ।

तुलाधर, प्रेमशान्ति (नेसं ११०९), न्हूबाखं पुचःया बाखंत । यै : लाकौल पिथना ।

तुलाधर, प्रेमशान्ति (नेसं ११२०), नेपालभाषा साहित्यया इतिहास । यै : नेपालभाषा एकेदमि ।

तुलाधर, प्रेमशान्ति (नेसं ११२६), 'नेपालभाषा साहित्यय् निबन्ध प्रबन्धया विकासय् छपुलु', थाय्भु १(१), ५४-६३ ।

तुलाधर, प्रेमशान्ति (नेसं ११३८), 'नेपालभाषाया नियात्रा-साहित्य', नेवाः प्रज्ञा, १४-३१ ।

प्रधान, कृष्णचन्द्रसिंह (नेसं १०९७), भीगु साहित्यय् बाखं । यै : देगः म्हिचा सफू ।

प्रधान, नर्मदेश्वर (नेसं ११०५), जिगु विचाः जिगु धापू । यै : सान्त्वना प्रकाशन ।

महर्जन सिंह, लसता (नेसं ११३६), 'कुसि निबन्धं ब्यूगु सन्देश', पलेस्वां, २७७, ७८-७९ ।

माली, इन्द्र (विसं २०५१), नेपालभाषाका निबन्धकार र निबन्ध परम्परा, मधुपर्क, २५(४) (३०३) ।

माली, इन्द्र (नेसं १११५), 'नेपालभाषाया छधाः प्याखं छगू विवेचना', पलेस्वां, ५३, ६०-६६ ।

वज्राचार्य, चन्द्रमान (नेसं १११७), सिर्जनाया विवेचना । किपू : जनचेतना प्रकाशन ।

वज्राचार्य, चुन्दा (नेसं ११२६), 'वाशु शशीया नाटकय् छपुलु', त्याज्बाला, १७१८, ४७-५३ ।

वज्राचार्य, चुन्दा (नेसं २०६७), 'नेपालभाषाको प्राचीन नाटक', मतिना, ५(१३), २८-३४ ।

वैद्य, जनकलाल (नेसं १०८३), 'देलमि बाखं ब्वना', भी, ६(११/४९), ३-७ ।

साय्मि, भरत (संपा.) (नेसं १०९५), बाखं समालोचना । यै : पल्पसा साहित्य ख्यः ।

सिं, लसता (नेसं ११३८), 'नेपालभाषाया न्हूबाखं', लुमन्ति दबू (नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग अभिमुखीकरण गोष्ठी ११३८ विशेषाङ्क), ८८, १९३-२०५ ।
 श्रेष्ठ, माणिकलाल, नेसं ११०९, 'नेपालभाषा साहित्यय् धूस्वां साय्मिया गंकी उपन्यासया स्थान', पलेस्वां, १(१), १०३-११० ।
 श्रेष्ठ, माणिकलाल (नेसं ११२६), 'न्हूबाखं विधा सम्बन्धी छुं चर्चा', थाय्भु, १(२), ४६ - ५० ।
 'हृदय' चित्तधर (नेसं ११०२), भ्नीगु साहित्य (स्वंगूगु संस्करण) । येँ : नेपालभाषा परिषद् ।
 Hudson, William H. (1991), *An Introduction to the study of Literature*. New Delhi, Kalyan Publisher.

अन्तिम परीक्षाया पूर्णाङ्क ७० ल्याःया जुइ ।

न्त्यसःया अंक विभाजन

१. १५/१५ ल्याःया स्वंगू न्त्यसः न्यनाः उकी मध्ये निगूया लिसः च्वकेगु । थुगु न्त्यसः इकाइ २, ३ व ४ पाखें न्यनेगु जुइ ।
२. ५/५ ल्याःया भ्नीगू न्त्यसः न्यनाः उकीमध्ये च्यागूया लिसः च्वकेगु । थुगु न्त्यसः इकाइ १, २, ३, ४ पाखें न्यनेगु जुइ ।

आन्तरिक मूल्याङ्कन ३० पूर्णाङ्कया जुइ ।

१. आन्तरिक परीक्षा (Mid Term Examination) - २०
२. थुकी मध्ये छगू (मिनी प्रोजेक्ट, कक्षा प्रस्तुति) - १०

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

पद्य साहित्य

NB : 424
Paper : 4
Year : 2

FM : 100
PM : 40
TH : 150

उद्देश्य -

- (क) नेपालभाषा पद्य साहित्यया सैद्धान्तिक ज्ञान, थुक्रिया विकास व हलंज्वलं सम्बन्धी ज्ञान दय्केगु ।
- (ख) नेपालभाषा पद्य साहित्यया प्राचीन, माध्यमिक व आधुनिक कालया ज्ञान दय्केगु ।
- (ग) नेपालभाषा पद्य साहित्यया थीथी विधाया ज्ञान व वर्तमान स्थितिया परिचय नापं थ्व सम्बन्धी विवेचना विश्लेषण याय्फय्केगु ।

पाठ्य विवरण :

एकाइ : १ पद्य साहित्यया सैद्धान्तिक ज्ञान

- क. प्रबन्ध काव्य : महाकाव्य, खण्डकाव्य तथा बाखंम्ये आदिया विधागत स्वरूप, परिभाषा, तत्व, प्रकार, विकास व छगूया मेगुनाप भेद ।
- ख. फुटकर काव्य : प्रगितिकाव्य, चतुर्दशपाद, शोककाव्य, गजल, दोहा, चौपाया, गद्य कविता, छन्दोवद्ध कविताया परिभाषा, लक्षण, प्रकार, विकास तथा छगूया मेगुनाप भेद ।

एकाइ : २ महाकाव्य

- क. नेपालभाषा साहित्यय् महाकाव्यया विकास, प्रक्रिया, प्रमुख प्रवृत्ति, उपलब्धि, प्रमुख महाकाव्य व उक्रिया च्वमिपिनिगु सामान्य परिचय ।
- ख. जयप्रकाश महाकाव्य वा ल्वहमाया विवेचनात्मक अध्ययन ।
- ग. नेपालभाषा साहित्यय् खण्डकाव्यया विकास, प्रक्रिया, प्रमुख प्रवृत्ति, उपलब्धि, प्रमुख खण्डकाव्य व उक्रिया च्वमिपिनिगु सामान्य परिचय ।
- घ. तृष्णा खण्डकाव्यया विवेचनात्मक अध्ययन ।

एकाइ : ३ प्राचीन काव्य

- क. प्राचीन काव्यया विकास, स्वरूप, प्रकार, विषयवस्तु व मूलभूत प्रवृत्ति सम्बन्धी परिचय ।
- ख. प्रमुख प्राचीन कविपिं तथा अभिगु कृतिया परिचय ।
- ग. निर्धारित म्येया विषयवस्तु, प्रस्तुति कला, भाषाशैलीया विवेचनात्मक अध्ययन ।
- घ. पुलांगु म्ये(सं. ठाकुरलाल मानन्धर - ब्रम्हानं बै पुयेका (म्येपु -१), जयजय भैरव (म्येपु - २०१)
छि व जि व जुल (म्येपु - ३५४); पुलांगु म्ये मुना (सं. मानदास तुलाधर) - अति रस जुल सखी (म्येपु - ११२) करुणामय धका धाव (म्येपु ३५४); जुजु सिद्धनरसिंहया म्ये (सं. ईश्वरीमैया)

- असिक रसिक कामया, छु यायेत जन्म थ्व ।

- ड. बाखंम्ये : १. सिलुतिर्थ २. जि वयाला लछि मदिनि ३. सितला माजु, ४. संसारया कारण ।

एकाइ ४ : माध्यमिक काल

- क. माध्यमिक कालया पृष्ठभूमी, माध्यमिक काल नांया औचित्य ।

- ख. माध्यमिककालिन काव्यया स्वरूप, विशेषता, विकास प्रकार व विषयवस्तु ।
 ग. नेपालभाषाया माध्यमिक कालया प्रमुख काव्य व कवि
 घ. पुनर्जागरणकालिन काव्य, पुनर्जागरण काल नाया औचित्य
 ड. नेपालभाषाया पुनर्जागरणकालिन काव्यया स्वरूप, प्रवृत्ति, विषयवस्तु, प्रकार ।

एकाइ ५ : नेपालभाषाया आधुनिक कालया काव्य

- क. आधुनिक कालया पृष्ठभूमि
 ख. आधुनिक कालया काव्यया विकास, स्वरूप, प्रकार, भेद व मूलभूत तत्व ।
 ग. नेपालभाषाया आधुनिक कालया काव्यया विकास, स्वरूप, प्रकार व मूलभूत तत्व ।
 घ. नेपालभाषाया आधुनिक कालया प्रमुख कविपिं व कृति ।

एकाइ ६ : फुटकर काव्य

- क. नेपालभाषा साहित्यय् चिनाखँया विकास, प्राचीन, माध्यमिक व आधुनिक चिनाखँया भिन्नता

अले चिनाखँ च्वमि व अमिगु चिनाखँया सामान्य परिचय ।

- ख. नेपालभाषा कविता संग्रहय् दुध्याःगु क्वय् उल्लेख जूगु चिनाखँया विवेचनात्मक अध्ययन -

ल्याः	च्वमि	चिनाखँ
०१.	सिद्धिदास अमात्य	कालचक्र
०२.	योगवीर सिंह	नेपालभाषा
०३.	फत्तेबहादुर सिंह	मनया उद्गार
०४.	वैकुण्ठप्रसाद लाकौल	ह्वय्त्यंगु स्वायात
०५.	चित्तधर 'हृदय'	प्रिय जितः छं तःमि जु धैला ?
०६.	केदारमान व्यथित	असमानता
०७.	भैरवगोपाल वैद्य	घनघोर घटा
०८.	चित्तरञ्जन नेपाली	दूर देशमें रहने वाला
०९.	नारायणदेवी श्रेष्ठ	नारीयात
१०.	दुर्गालाल श्रेष्ठ	खः जि मनु खः
११.	गिरिजाप्रसाद जोशी	थ्वला सकस्यां स्यू
१२.	पूर्ण वैद्य	लः व खः
१३.	सत्यभामा माथेमा	जि अभ्यस्त मनु
१४.	योगेन्द्र प्रधान	न्हाय् स्यंगु किपा
१५.	सुन्दर मधिकःमि	जिं थःत ल्त्वयाः स्वयागु दु
१६.	आनन्द जोशी	वसन्त अर्थे हे लिहांवन
१७.	बुद्ध साय्मि	छंगु लालमोहर खुइव्यु जितः
१८.	केशवमान शाक्य	हातबजार
१९.	प्रतिसरा साय्मि	वामाया किचलय्
२०.	सुदन खुसः	कार्टुनया सहरय्

एकाइ : ७ काव्याङ्ग

- क. छन्द - छन्दया परिभाषा, काव्यय् छन्दया स्थान, छन्दया भेद - १. वार्षिक छन्द २.

मात्रिक

छन्द ३. मुक्त छन्द ४. लोकलयया परिचय

ख. वार्षिक छन्दयुक्त्वयुक्त बियातः गुच्छन्दया जक परिचय -

१. भुजङ्गप्रयात २. तोटक ३. मालिनी ४. शिखरिण ५. अनुष्टुप ६. शार्दूलविक्रीडित

ग. रस - रसया परिभाषा, रस सम्बन्धी थीथी धारणा, काव्ययुक्त रसया थायुक्त व नवरसया अलग अलग परिचय ।

घ. अलंकार - अलंकारया परिभाषा, अलंकार सम्बन्धी थीथी धारणा, काव्ययुक्त अलंकारया थायुक्त अलंकारया भेद व क्वयुक्त बियातः गुच्छन्दया अलंकारया परिचय - १. अनुप्रास २. यमक ३. वक्रोक्ति ४. उपमा ५. रूपक ६. व्याजस्तुति अलंकार ।

मूल्याङ्कन विधि

१. तःहाकः गुच्छन्दयुक्तः : एकाइ १ निसं ७ तकया फुक्क एकाइपाखें स्वंगुच्छन्दयुक्तः न्यना उकीमध्ये निगूया लिसः बीकेगु । पूर्णाङ्क $2 \times 20 = 40$

२. चिहाकः गुच्छन्दयुक्तः : फुक्क एकाइपाखें प्यंगुच्छन्दयुक्तः न्यनेगु व निगूया लिसः बीकेगु ।

पूर्णाङ्क $2 \times 10 = 20$

३. व्याख्या : एकाइ २, ३ व ६ पाखें निगूच्छन्दयुक्तः न्यना छगूया लिसः बीकेगु ।

पूर्णाङ्क $1 \times 10 = 10$

४. एकाइ ७ पाखें स्वंगुच्छन्दयुक्तः न्यना छगूया लिसः बीकेगु ।

पूर्णाङ्क $1 \times 10 = 10$

५. आन्तरिक मूल्याङ्कनपाखें

पूर्णाङ्क २०

व्वनेज्वलं

उपाध्याय, केशवप्रसाद (नेसं १११२), साहित्य प्रकाश । काठमाडौं : साभा प्रकाशन, (वि.सं. २०४९)

कर्माचार्य, माधवलाल व मेपिं (सं), (नेसं १११६), नेपालभाषा कविता संग्रह । यें : नेपालभाषा परिषद् ।

कसाः, प्रेमबहादुर (नेसं ११२१, बाखंम्ये) । यें : च्वसापासा ।

जोशी, संत्यमोहन (नेसं १०७५), जयप्रकाश (महाकाव्य) । यें : च्वसापासा ।

जोशी, गिरिजाप्रसाद (नेसं ११३७), ल्वहंमा । यें : देगः मिहचा सफू ।

तुलाधर, मानदास व काशीनाथ तमोट (सं), (नेसं ११०१) पुलांगु मे । यें : नेपालभाषा परिषद् ।

मानन्धर, ठाकुरलाल (सं), (नेसं १०९८), पुलांगु म्ये । यें : नेपालभाषा परिषद् ।

लाकौल, वैकुण्ठप्रसाद (नेसं १०९८), रस छन्द अलंकार । यें : पासा मुना ।

वज्राचार्य, शान्तहर्ष (नेसं १०९८), रस मञ्जरी । यें : विमला वज्राचार्य ।

श्रेष्ठ, ईश्वरीमैयां (नेसं ११२१), सिद्धिनरसिंह मल्लया न्यापु म्ये । यल : नेपालमण्डल घःचाःधुकू ।

श्रेष्ठ, सिद्धिचरण (नेसं ११११), तृष्णा । यें : फल्चा पिकाक ।

लिधँसा

गैरे, ईश्वरीप्रसाद (विसं २०६०), आधुनिक नेपाली खण्डकाव्य र महाकाव्य । कीर्तिपुर : न्यू हिरा बुक्स इन्टरप्राइजेज ।

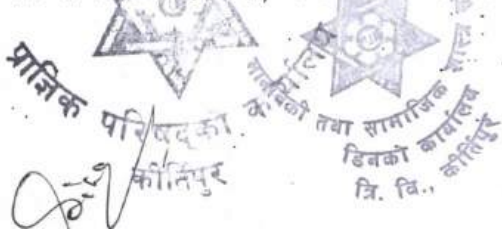
ताम्राकार, पूर्णकाजी (नेसं १११२), साहित्यया लचं । यें : न्हाय्कं साहित्य पाःलाः ।

तुलाधर, प्रेमशान्ति (नेसं १११८), सिद्धिचरणया तृष्णा खण्डकाव्य छगू परिचय, नेपालभाषा, पौ ७-१३ ।

प्रधान, कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान (नेसं १११६), पलाःचिं लिना । यें : नेपालभाषा एकेडेमी ।

मल्ल, के सुन्दर (नेसं १११०), 'नेपालभाषाया आधुनिक कविता ऐतिहासिक रूपरेखा', नेपालभाषा व ध्वया साहित्यिक विभागीय गोष्ठी । यें : लाकौल पिथना, पौ २८-३७ ।

वैद्य, जनकलाल (नेसं ११२२), नेपालभाषा काव्य सिर्जना प्रवृत्ति । यें : नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान ।

[Handwritten signature]

पुरालेखन व नेवा: सभ्यता

NB : 425

Paper : 5

Year : 3

FM : 100

PM : 40

TH : 150

तातुना

सामान्य तातुना

(क) नेवा: सभ्यताया सामान्य ज्ञान दय्केगु ।

विशिष्ट तातुना

(क) नेवा:सभ्यताया अनुसन्धान याय् फय्केगु ।

(ख) नेपाललिपिं चय् ब्वने फय्केगु ।

(ग) पुरालेखन म्हसीके फय्केगु ।

(घ) सामान्य नेवा:या संस्कृति संस्कार व समाजयात थुइके बीगु ।

एकाई

१. लिपिया म्हसीका

१.१ लिपिया परिचय

१.२ लिपिया जन्म व विकासक्रम

१.३ ब्राह्मीलिपि व उकिया कचामचा

१.४ नेपाललिपिया परिचय व उकिया थीथी शैली

कक्षाभार

१५

२. नेपाललिपिया वर्ण ब्यबस्था

२.१ माग्वः

२.२ बाग्वः

२.३ भवःलिपि

२.४ चिनालिपि

२.४.१ माग्वः हना

२.४.२ बाग्वः हना

२.५ ल्याः लिपि

१५

३. पुरालेख म्हसीका

३.१ पुरालेखया परिचय

३.२ पुरालेखया ताजि

३.२.१ उत्कीर्ण (ल्वहं, धातु, सिं, चा)

३.२.२ लिखतपत्र (भ्वं, ताडपत्र)

३.२.३ ग्रन्थं अभिलेख (थ्यासफू, ब्यंसफू)

३.३ उत्कीर्ण पुरालेखया ढाँचा

३.४ पुरालेख सूचीकरण

१५

४. संस्कृति

१५

- ४.१ संस्कृतिया अर्थ व परिभाषा
- ४.२ संस्कृतिया ताजि
 - ४.२.१ भौतिक व अभौतिक
- ४.३ अभौतिक संस्कृति - गुथि
 - ४.३.१ गुथि खँग्वःया व्युत्पत्ति
 - ४.३.२ गुथिया इतिहास
 - ४.३.३ गुथिया ताजि
 - ४.३.४ नेवाः समाजय् गुथिया भूमिका

५. नखःचखः

१५

- ५.१ सिथि नखः
- ५.२ गथांमुगः
- ५.३ गुन्हुपुन्हि
- ५.४ जयापुन्हि
- ५.५ यःमरीपुन्हि

६. जात्रापर्व

१५

- ६.१ यलया बुँगद्यः जात्रा
- ६.२ यैया इन्द्रजात्रा
- ६.३ खपया विस्काः जात्रा
- ६.४ म्ये प्वाः खनीगु जात्रा
- ६.५ किपूया इन्द्रायणी जात्रा

७. प्याखं

१५

- ७.१ लाखे प्याखं
- ७.२ दबू प्याखं
- ७.३ द्यःप्याखं
 - ७.३.१ यैया न्यतभलु
 - ७.३.२ यलया कातिप्याखं
 - ७.३.३ खपया नवदूर्गा
 - ७.३.४ किपूया गथु प्याखं

८. नेवाः जीवन संस्कार

१०

- ८.१ जन्म जुइन्त्योया संस्कार
- ८.२ जन्म संस्कार
- ८.३ सी संस्कार

९. ऋतुकथंया म्ये

- ९.१ सिनाज्याया म्ये
- ९.२ घातु म्ये
- ९.३ बाह्रमासया म्ये

१०

१४ सिलु म्ये
१५ मालश्री म्ये

१०. नसात्वंसा, पुँसा, कासा,

१०

- १०.१ दच्छि दुने नखःचखलय् नइगु विशेष नसा
१०.२ बौद्धिक व शारीरिक विकास जुइगु कासा
१०.३ विशेष संस्कारय् पुनीगु तिसा वसः

११. नेवाः बाजा

५

- ११.१ नेवाः बाजाया परिचय
११.२ बाजा थाइगु विशेष ईया म्हसीका

१२. भजन

५

- १२.१ दाफा भजन
१२.२ नगदा भजन
१२.३ ज्ञानमाला भजन

१३. भौतिक संस्कृति - वास्तु

५

- १३.१ नेवाः छें वास्तु (छेली, मातँ, चवत, बैगः)
१३.२ नेवाः बस्ती संरचना

अन्तिम परीक्षाया पूर्णाङ्क :- ७० या जुइ ।
न्त्यसःया अंक विभाजन

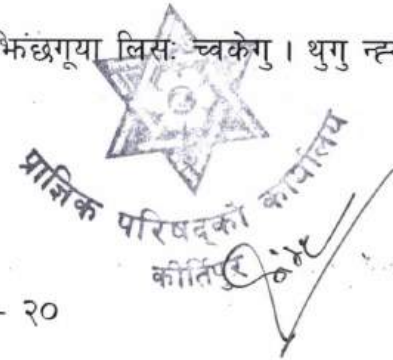
- (१) १५/१५ ल्याःया न्यागू न्त्यसः न्यनाः उकी मध्ये स्वगूया लिसः चक्केगु । थुगु न्त्यसः इकाइ
१,२,३,४,५, ६,७ पाखें न्यनेगु जुइ ।
(२) ५/५ ल्याःया भिस्वगू न्त्यसः न्यनाः उकी मध्ये भिछगूया लिसः चक्केगु । थुगु न्त्यसः इकाइ
प्रत्येक एकाइपाखें न्यनेगु जुइ ।

आन्तरिक मूल्याङ्कन ३० पूर्णाङ्कया जुइ ।

१. आन्तरिक परीक्षा (Mid Term Examination) :- २०

२. थुकी मध्ये छगू

(क्षेत्रकार्य, समूहकार्य, मिनी प्रोजेक्ट, कक्षा प्रस्तुति) :- १०

Signature

बबनेज्वल

तुलाधर, प्रेमशान्ति व मेपि (विसं २०६३), नेवार जातिको चिनारी । ललितपुर: आदिवासी जनजाति
उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ।

वज्राचार्य, फणीन्द्ररत्न (नेसं ११२६), नेवा: बौद्ध संस्कृतिइ गुथि । रत्न पिथना ।

वज्राचार्य, वज्रमुनि (नेसं ११२०), नेवा: संस्कार परिचय । यल: नेपालमण्डल ध:चा: धुकू ।

स्थापित, ज्वाला व वज्रमुनि वज्राचार्य, (नेसं ११३७), नेवा: परम्परागत लोक कासा । ललितपुर :
आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ।

लिधँसा ज्वल

अमात्य, साफल्य (वि.सं. २०६२), नेपाल-मण्डल काठमाडौं उपत्यकाका धार्मिक नाचहरु । काठमाडौं:
चक्र दबू ।

कल्याण मित्र (ने.सं. ११३६), नेपा: चित्रमय नख:चख:या देश । काठमाडौं: डाँफे प्रकाशन प्रा.लि. ।

जुजु, बलदेव (ने.सं. ११२५), मृत्यु संस्कार नेवा: संस्कृतिकथं । वैदिक प्रतिष्ठान ।

जोशी, राजनलाल (ने.सं. ११३९), नेवा: प्रदर्शनी कला । येँ: सोसाइटी फर नेवा: स्टडिज ।

टण्डन, गोविन्द (वि.सं. २०५२), नेपालमा गुठी व्यवस्था । काठमाडौं: नेपाल अध्ययन समूह ।

तमोट, काशीनाथ (विसं २०४८), 'नेपालमा प्रचलित लिपिको परिचय', मधुपर्क । २७० (२४:७०,
पृष्ठ ५-१२ ।

ताम्राकार, पूर्णकाजी (नेसं ११२४), हलिमय सुयां ज्व: मदुगु तजिलजि । येँ: नेपालभाषा परिषद् ।

तुलाधर, प्रेमशान्ति र वज्रमुनि वज्राचार्य (विसं २०७०), नेवार जातिको अभौतिक संस्कृति । यल :
लोक साहित्य परिषद् ।

नेपाल लिपि गुथि (नेसं १११२ व ११३७) प्रचलित नेपाल लिपिया वर्णमाला । येँ: नेपाल लिपि गुथि ।

पाण्डेय, राजबली (सन् १९८५), हिन्दू संस्कार (चतुर्थ संस्करण) । बाराणसी: चौखम्बा विद्या भवन ।

पिया, रमेशमान (नेसं. ११२२), "नेवा: समाजया संरचना" भोगु संस्कृति । येँ: अर्थ प्रकाशन प्रा.लि., पौ, ५-
१२ ।

पुरातत्व विभाग (विसं २०७४), लिपिविकास-तालिका । काठमाडौं: पुरातत्व विभाग ।

प्रधान, प्रयागमान (विसं. २०६५), कीर्तिपुरको बाघभैरव नृत्य । कीर्ति अध्ययन तथा अनुसन्धान
मण्डल ।

महर्जन, जीवनकुमार, (नेसं ११२३), नेपाललिपिया ण सल्लिपि । यल: नेपालमण्डल ध:चा: धुकू ।

महर्जन जीवनकुमार (सं.), (नेसं ११२४), नेपालमण्डलया ल्वहं-अभिलेखया थीथी पक्ष । यल: न्हू हिसु
पुच: ।

महर्जन, दीपा (नेसं ११३६), पांगाया विष्णुदेवी-बालकुमारी जात्रा, येँ: ज्यापु महागुथि किपु नगर
समिति ।

महर्जन पन्ना रत्न (नेसं. ११२५), भोगु कासा । येँ: ज्यापु महागुथि ।

महर्जन, मदनराज (नेसं. १११४), "नेवा:तय्गु ऐतिहासिक पुलां कासात" लुमन्ति पौ । यल: ज्यापु
समाज पौ, ४८-५३

मुनंकर्मी, लीलाभक्त (वि.सं. २०६४), संक्षिप्त मातृका वर्णन तथा देवी नाच । कुमारी प्रकाशन ।

राही, ईश्वरचन्द्र (ई. १९८३), लेखनकलाका इतिहास भाग १-२ । लखनऊ: उत्तर प्रदेश हिन्दी
संस्थान ।

राजवंशी, शंकरमान (ईसं १९७४), नेपाली लिपि विकास । काठमाडौं: कैलास पब्लिकेशन ।

रेग्मी, दिनेशचन्द्र (विसं २०६०), पुरालेख र अभिलेख । काठमाडौं : हिमालय बुक स्टल ।
वज्राचार्य, रत्न काजी (विसं २०६१), नेवा: संस्कार संस्कृतिया जातः । यै: वज्राचार्य प्रकाशन ।
वज्राचार्य, वज्रमुनि (नेसं. ११३७), किपूया सी संस्कार । किपू: स्थानीय भाषा विकास उप-समिति
कीर्तिपुर नगरपालिका

वज्रमुनि वज्राचार्य (नेसं ११३५), नेपा:गा:या धर्म । यल: नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग ।
शाक्य, रविसन (नेसं ११२२), नेपाल लिपि वर्णमाला । पाटन : मोतिराज-सानुनानी शाक्य ।
शाक्य, हेमराज (विसं २०३०), नेपाललिपि प्रकाश । काठमाडौं : नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान ।
श्रेष्ठ, ओमकारेश्वर (नेसं ११३७), नेपाललिपि, नेपाललिपि । यै: नेपाल लिपि गुथि, पृ. क-च ।
श्रेष्ठ, ओमकारेश्वर (नेसं ११२१), तानसेन नेवा: भाषिकाय् रूपायन पद्धति । यल : नेपालमण्डल
घ:चा:धुकू ।

श्रेष्ठ, राजितवहादुर (नेसं ११३२), अभिलेख । यल: न्हू हिसु पुचः ।
श्रेष्ठ, राजितवहादुर (नेसं ११३९), अभिलेखय् संस्कृति । यल: न्हू हिसु पुचः ।
श्रेष्ठ, सुरेन्द्रमान (नेसं. ११२१), नेवा: संस्कृतिया नख:चखः । रामभक्त भोमि ।
श्रेष्ठ, सुरेन्द्रमान (नेसं १११८), नेवा: छै । यै: रामभक्त भोमि ।
साय्मी, सन (नेसं ११२९), नेपा:या जात्रा । नसना पब्लिकेशन ।
सिं, लसता (नेसं ११३४), सक्वया गथांमुंगः । यै: सोसाइटी फर नेवार स्टडिज ।

Okens

आमसंचार व पर्यटन

खण्ड क

NB :410

Paper : 6

Year : 3

FM : 100

PM : 40

TH :150

उद्देश्य :

आमसंचार सम्बन्धी सैद्धान्तिक ज्ञान बीगु ।

आमसंचार व पत्रकारिता सम्बन्धी ज्याख्यलेत उपयोगी जुडकेगु ।

पाठ्य विवरण

कक्षाभार

इकाइ : १ पत्रकारिता व आमसंचार सम्बन्धी सिद्धान्त

१५

१.१. संचार व आमसंचारया परिभाषा व अवधारणा

१.१.१ प्रक्रिया

१.१.२ संचारया शाब्दिक अर्थ

१.१.३ आमसंचारया माध्यम व महत्व

१.२ आमसंचारया क्षेत्र

१.२.१ परम्परागत संचार माध्यम

१.२.२ विज्ञापन

१.२.३ माइकिंग व छापा

१.२.४ विद्युतीय संचार माध्यम

१.२.५ किपा

१.३ पत्रकारिताया परिचय

१.३.१ स्वरूप

१.३.२ उद्देश्य, ज्या व महत्व

१.३.३ आमसंचार व पत्रकारिताया दथुइ समानता व भेद

१.३.४ पत्रकारिताया ताजि

इकाइ : २ समाचार

२५

२.१ अर्थ व महत्व

२.१.१ समाचारया अवधारणा व तत्व

२.१.२ समाचारया ताजि (लेखन शैली, फिचर, लेख, सम्पादकीय)

२.२ समाचारया संरचना

२.३ समाचारया स्रोत

२.३.१ प्रेस विज्ञप्ति

२.३.२ एजेन्सी

२.३.३ पत्रकार सम्मेलन

२.३.४ अन्तर्वार्ता

Handwritten signature.

- २.३.५ रिपोर्टिङ
- २.४ सम्पादन
- २.५ संवाददाता
- २.६ सम्पादकीय
- २.७ अनुवाद

इकाइ : ३ आचार संहिता

१५

- ३.१ नेपाली संविधान २०७२
- ३.२ प्रेस व ऐन नियम
- ३.२.१ प्रेस काउन्सिलया व्यवस्था
- ३.३ सूचना आयोग
- ३.१.१ कानूनय पत्रकारिता

इकाइ : ४ नेपालभाषाया पत्रकारिता

२०

- ४.१ नेपाली पत्रकारिताया इतिहास
- ४.२ साहित्यिक पत्रकारिता व थुक्रिया इतिहास
- ४.२.१ बुद्धधर्म व नेपालभाषा
- ४.३ समाचार पत्रिकाया इतिहास, महत्व व थुक्रिया अवस्था
- ४.३.१ पासा
- ४.३.२ नेपालभाषा पत्रिका
- ४.४ नेपालभाषा पत्रकारिताया अवस्था व विकास
- ४.४.१ साप्ताहिक
- ४.४.२ न्हिपौ
- ४.४.३ विद्युतीय

पाठ्य ज्वलं

- अधिकारी, निर्मलमणि (१९२६), आमसंचार र पत्रकारिता । दोस्रो संस्करण । काठमाडौं : प्रशान्ति पुस्तक भण्डार (विसं २०६२) ।
- आचार्य, भानुभक्त (१९२८), आमसंचार पत्रकारिता अध्ययन । काठमाडौं : प्रधान बुक हाउस (विसं २०६४) ।
- चालिसे, विजय (१९२०) समाचार संकलन तथा सम्पादन । तेस्रो संस्करण । काठमाडौं : सृष्टि प्रकाशन (विसं २०५६) ।
- वज्राचार्य, वज्रमुनि, (१९२२), समाचार पत्रकारिता । यल : नेपालमण्डल घःचा: धुकू ।
- श्रेष्ठ, ओमकारेश्वर (१९२९), समाचार : सम्पादन कला । यल : नेपालमण्डल घःचा: धुकू
- Mcquail, Denis(1125), Mass Communication Theory. Fifth Edition. New Delhi: Vistar Publications. (A.D.2005)

लिधंसा ज्वलं :

- डंगोल, हरिकृष्ण (१९२९), लोकतान्त्रिक आन्दोलनय नेपालभाषा बुखँपौया भूमिका । एम ए थेसीस । नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग, त्रिवि (अप्रकाशित) ।
- (१९२९), लोकतान्त्रिक आन्दोलनमा नेपालभाषाका खबरपत्रिका, 'मिडिया अध्ययन ४' । काठमाडौं : मार्टिन चौतारी (वि.सं. २०६६) ।

[Handwritten signature]

तमोट, काशीनाथ (१९०९), *न्हिपौ नेपालभाषा पत्रिकाया बुखँ* । नेपालभाषा पत्रिका तपपौ, पौ ७-५५ ।
 ताम्रकार, बेलमाया (१९९९), *नेपालभाषा साहित्य 'धर्मोदय' लयपौया देन व उकिया च्वसु धलः* (अप्र.
 एम ए थेसीस) । नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग, त्रिवि ।
 दाहाल, काशीराज (१९२३), *आमसंचार र कानून* । काठमाडौं : नेपाल प्रेस इन्स्टिट्यूट (सन् २००२) ।
 देउसा राई, लालध्वज (१९९४), *अखबारी पत्रकारिता* । काठमाडौं : साभा प्रकाशन (सन् १९९४) ।
 देवकोटा, ग्रीष्मबहादुर (१०८८), *नेपालको छापाखाना र पत्रकारिताको इतिहास* । काठमाडौं:... (विसं
 २०२४) ।
 नेपाल प्रेस इन्स्टिट्यूट (१९९४), *पत्रकारिता हाते किताव* । काठमाडौं: नेपाल प्रेस इन्स्टिट्यूट(सन्
 १९९४) ।
 मानन्धर, राजेन्द्र (१९२०), *नेपालभाषा मुद्रण पत्रकारिता : छगू अध्ययन* (अप्र. एम ए थेसीस) ।
 नेपालभाषा केन्द्रीय विभाग, त्रिवि ।
 लाकौल, वैकुण्ठप्रसाद(सं), (१०४५-५०), *बुद्धधर्म व नेपालभाषा* । यै : लाकौल पिथना ।
 वैद्य, जनकलाल (१९०७), *नेपालभाषा साहित्य धर्मोदय पत्रिकाया देन, खेल्नुइता न,....* ।
 कानून किताबखाना (१९३५) , *नेपालको संविधान २०७२* । काठमाडौं : सूचना विभाग (विसं २०६३) ।
 श्रेष्ठ, भगवतीप्रसाद १९०९, *नेपालभाषा पत्रपत्रिकाया जातः* । यै: नेपालभाषा परिषद ।
 Acharya, B.B (1126), *An Introduction to Mass Communication & Journalism;*
 Kathmandu: Pradhan Book House. (A.D.2006)

Handwritten signature

Handwritten signature

पर्यटन

खण्ड ख

उद्देश्य :

- (क) पर्यटनया सैद्धान्तिक ज्ञान बीगु
(ख) पर्यटन व्यवसायया निति तिबः बीगु

पाठ्य विवरण

कक्षाभार

इकाइ १.०	पर्यटन परिचय	१५
१.१	पर्यटनया परिभाषा	
१.२	पर्यटनया इतिहास	
१.३	पर्यटनया महत्व व विकास	
१.४	पर्यटनया ताजि	
१.४.१	विदा उपभोग, व्यावसायिक, साहसिक, खेलकूद, वासः, धार्मिक पर्यटन	
१.५	पर्यटनपाखें असर	
इकाइ २.०	नेपालय पर्यटन	३०
२.१	नेपालय पर्यटनया विकासक्रम	
२.२	पर्यटन नीति	
२.३	पर्यटन पूर्वाधार	
२.४	पर्यटन पूर्वाधारय नेवाः	
२.४.१	शीप, प्रविधि, सम्पदा, परम्परा, सोभिनियर	
२.४.२	वास (होटल, होमस्टे, परम्परागत वास)	
२.५	पर्यटकीय गतिविधि -पदयात्रा, पर्वतारोहण, जलयात्रा, सफारी, दृष्यावलोकन	
२.६	पर्यटन पूर्वाधार	
२.७	धार्मिक पर्यटन (पशुपति, लुम्बिनी, जनकपुर, मुक्तिनाथ)	
२.८	सांस्कृतिक पर्यटन	
२.९	पर्यावरणीय पर्यटन	
इकाइ ३.०	नेपालमण्डलया सांस्कृतिक पर्यटन	३०
३.१	नेपालमण्डलया भौगोलिक पूर्वाधार	
३.२	संस्कृति व पर्यटन	
३.२.१	जात्रा -जनबहाः, बुंगद्यः, बिस्काः, न्हय्गां, यैयाः	
३.२.२	देवदेवी -कुमारी, बुंगद्यः, नवदुर्गा, भैरव, चण्डेश्वरी, सिकाली, महाद्यः, गुह्येश्वरी, महाकाद्यः, अजिमा, मंजुश्री, भिंद्यः, गणेशः)	
३.२.३	तीर्थाटन (नमरा, सिलु, प्यम्ह गणेश, प्यम्ह भगवति, प्यम्ह करुणामय, मुक्तिनाथ, बराह क्षेत्र)	
३.३	पर्यटन व सांस्कृतिक सम्पदा	
३.३.१	विश्व सम्पदा स्थल	

- ३.४ बस्ती परिचय (यल - खोकना, ख्वप - पनौती, सक्व, यें - किपू, दोलखा)
 ३.५ प्याखं (कात्ति प्याखं, गथु प्याखं, महाकाली प्याखं, जल प्याखं, नवदुर्गा प्याखं)

मूल्याङ्कन विधि

(१) १५/१५ ल्या:या स्वंगू न्ह्यस: न्यना: उकी मध्ये निगूया लिस: च्वकेगु । थुगु न्ह्यस: खण्ड कया १, २ व ४ पाखें निगू व खण्ड ख या इकाइ २ व ३ पाखें निगू न्यनेगु जुइ । खण्ड क पाखें छगू व खण्ड ख पाखें छगू छगू लिस: बीमा:

$$१५ \times २ = ३०$$

(२) ५/५ ल्या:या भिगू न्ह्यस: न्यना: उकी मध्ये च्यागूया लिस: च्वकेगु । थुगु न्ह्यस: खण्ड क या १, २, ३ व ४ पाखें न्यागू व खण्ड ख या इकाइ १, २ व ३ पाखें न्यागू न्यनेगु जुइ ।

$$५ \times ८ = ४०$$

आन्तरिक मूल्याङ्कन विधि

१. आन्तरिक परीक्षा (Mid term examination) २०
२. क्षेत्रकार्य १०

ब्वनेज्वलं

जोशी, राजनलाल(रास) (१९३९), नेवा: प्रदर्शनकारी कला । यें : सोसाइटी फर नेवार स्टडिज ।
 तमोट, काशीनाथ (१९२६), नेपालमण्डल । यें : नेपालमण्डल अनुसन्धान गुथि
 बज्राचार्य, गौतमवज्र (१०९९), हनुमान ढोका राजदरवार । कीर्तिपुर : नेपाल र एशियाली केन्द्र । (वि.सं. २०३६) ।

बज्राचार्य, चुन्दा (नेसं १९२०), नेवा: तजिलजिइ नख: चख: । यें : नेपालभाषा एकेदमि ।
 बज्राचार्य, वज्रमुनी (१९२०), नेवा: संस्कार परिचय । यल : नेपालमण्डल घ:चा:धुकू ।
 क्षेत्री, गणेश व रामचन्द्र रायमाभी(विसं २०६९निगूगु), पर्यटन : विकास र व्यवस्थापन । काठमाडौं : एशिया पब्लिकेशन

तुलाधर, प्रेमशान्ति व मेमेपिं (१९३९) नेवार जातिको चिनारी । यें : नेवा: देय् दबू व आजउरा प्रतिष्ठान

श्रेष्ठ, तुलसीनारायण (विसं २०६६) नेपालका नेवारहरु: पहिचान र पृष्ठभूमि । काठमाडौं : अनुसन्धान तथा विकास संस्था

लिधंसा

खनाल, मुक्तिनाथ (१०९९), नेपाल महात्म्य । काठमाडौं : नेपाल राजकीय प्रज्ञा प्रतिष्ठान । (वि.सं २०२८) ।

खनाल, मोहनप्रसाद (१९०३), चाँगुनारायणका ऐतिहासिक सामग्री । कीर्तिपुर : नेपाल एशियाली केन्द्र । (वि.सं २०४०) ।

जुजु, बलदेव (१९०९), नेवा: संस्कृति व नेवा: दर्शन । विराटनगर : भी पुचः।

जुजु, बलदेव व सुरेन्द्रमान श्रेष्ठ (१९०८) नेपा:या तान्त्रिक घ: व तान्त्रिक पूजा । यें : पासापिं ।

जोशी, रास (१९२८), ललितपुर राजदरवार । ललितपुर : थ्याका रिसर्च सेन्टर, (वि.सं २०६५)

टण्डन, गोविन्द (१९९६), पशुपति क्षेत्रे सांस्कृतिक अध्ययन २ भाग । काठमाडौं : भरेन्द्र राणा तथा मञ्जु राणा । (वि.सं. २०४३) ।

प्राज्ञिक पुस्तिका कार्यालय
 काठमाडौं

२८

पुरातत्व विभाग (१९९२) संरक्षित स्मारक क्षेत्र एक परिचय । काठमाण्डौ : पुरातत्व विभाग । (वि.सं. २०४९) ।

(१९९३), हनुमान ढोका दरवार, पाटन दरवार, भक्तपुर दरवार । काठमाण्डौ : पुरातत्व विभाग । (विसं २०५०) ।

(१९९३), स्वयम्भू, बौद्धनाथ, चाँगु नारायण । काठमाण्डौ : पुरातत्व विभाग । (२०५०) ।

बज्राचार्य, आशाकाजी (१९०७), नेपाल वर्षकिया नखःचखः पुस्तकम् । यल : स्वयं ।

बज्राचार्य, चन्द्रमान (१९९६), कीर्तिपुर नगरपालिका भित्रका पर्यटन : एक झलक । कीर्तिपुर : जनचेतना प्रकाशन, (२०५३) ।

बज्राचार्य, पुण्यरत्न (१०८४), भीगु नखःचखः । काठमाण्डौ : पूर्ण बुक स्टल ।

बज्राचार्य, फणीन्द्ररत्न (१९९८), म्हपूजा विधि । म्हपूजाको पद्धती । येँ : जः सफूकुथि ।

मानन्धर, जीतवहादुर (१९०९), विरिञ्ची नारायण । काठमाण्डौ : तारादेवी मानन्धर । (वि.सं. २०४६) ।

मानन्धर, सत्यनारायण (१९९६), नमोबुद्धको इतिहास । पनौती : च्वमि । (विसं २०५३)

मुनकर्मि, लीलाभक्त (१९९६), विस्क्रेट जात्राको संस्कृति । भक्तपुर : भक्तपुर नगरपालिका । (वि.सं. २०५३) ।

राजवंशी, शंकरमान (१९९२), भीगु संस्कृति म्हसीके । येँ : च्वमि ।

शाक्य, हेमराज (१०९८), श्री विद्याधरी-विजेश्वरी स्थान सक्षिप्त परिचय । येँ : विजेश्वरी सुधार समिति ।

श्रेष्ठ, ओमकारेश्वर (१९२२), भवतया चण्डेश्वरी जात्रा । येँ : रामभक्त भोमि ।

हृदय, चित्तधर (१०९२), नेपाल संस्कृति । कान्तिपुर : नेपालभाषा परिषद ।

Bhatia A.K, (1115), *Tourism Development, principle and practice*. New Delhi: Sterling Publisher pvt. (A.D.1995)

Loewdin, Per (A.D 1998), *Food, ritual, and society: A study of social structure and food symbolism among the Newars*. Kathmandu: Mandala Book Point.

Chandra

अनुसन्धान विधि
(Research Methodology)

NB : 426-1

Paper : 7

Year : 4

FM : 50

PM : 20

TH : 75

तातुना

थ्व पाठ्यक्रम ब्वना: ब्वमिपिसं सामाजिक शास्त्र संकायया थी थी विधाय् स्वतन्त्र रूपं अनुसन्धान याय्फइ ।

पाठ्य विवरण

कक्षाभार

एकाई १ : परिचय (Introduction)

१५

१.१ अनुसन्धानया परिचय (Introduction)

१.२ अनुसन्धानया विशेषता, प्रयोजन व ढाँचा (Characteristics, Applications and Design)

१.३ अनुसन्धान ताजि (Types of Research)

१.३.१ प्रयोजनया आधारय् (Application)

१.३.२ उद्देश्यया आधारय् (Objective)

१.३.३ छानविन शैलीया आधारय् (Inquiry Mode)

१.४ अनुसन्धान विधिया परिचय (Introduction)

१.५ अनुसन्धान पद्धति (Research Methodology)

१.५.१ परम्परागत (Traditional)

१.५.२ वैज्ञानिक (Scientific)

१.६ अनुसन्धानया खँवः (Terms)

१.६.१ विषय ल्यज्या (Topic Selection)

१.६.२ समस्याकथन (Statement of Problems)

१.६.३ उद्देश्य (Objective)

१.६.४ महत्व/औचित्य (Importance/Justification)

१.६.५ प्राक्कल्पना (Hypothesis)

१.६.६ पूर्वकार्य समीक्षा (Review of Literature)

एकाई २ : सामग्री स्रोत (Source)

२.१ प्राथमिक स्रोत (Primary Source)

२.१.१ अवलोकन (Observation)

२.१.२ अन्तरवार्ता (Interview)

२.१.३ प्रश्नावली (Questionnaire)

२.२ द्वितीयक स्रोत (Secondary Source)

१०

एकाइ ३ : नमूना छनोट (Sampling)

१०

- ३.१ नमूनाया परिचय (Sample Introduction)
- ३.२ नमूना छनोटया परिचय (Sampling Introduction)
- ३.३ नमूना छनोटया ताजि (Types of Sampling)
 - ३.३.१ सम्भावनायुक्त (Probability)
 - ३.३.२ सम्भावनारहित (Non-Probability)

एकाइ ४ : अनुसन्धान प्रस्ताव (Research Proposal)

१५

- ४.१ शीर्षक (Title)
- ४.२ पृष्ठभूमि (Introduction)
- ४.३ समस्याकथन (Statement of Problems)
- ४.४ उद्देश्य (Objectives)
- ४.५ महत्व/औचित्य (Importance/justification)
- ४.६ प्राक्कल्पना (Hypothesis)
- ४.७ पूर्वकार्य समीक्षा (Review of Literature)
- ४.८ अनुसन्धान विधि (Research Methodology)
 - ४.८.१ लागा (Location)
 - ४.८.२ सैद्धान्तिक अवधारणा (Theoretical Framework)
 - ४.८.३ ज्वलं मुनेगु (Data collection/ Sampling)
 - ४.८.४ तथ्य विश्लेषण (Data Analysis)
- ४.९ अध्याय विभाजन (Chapter Division)
- ४.१० लिघंसा (Bibliography)

एकाइ ५ : क्षेत्रकार्य (Field Work)

- ५.१ क्षेत्रकार्यया परिचय (Introduction)
- ५.२ क्षेत्रकार्य वनेबलय् ध्यानबीमा:गु खँ
 - ५.२.१ थाय् मालेज्या
 - ५.२.२ अनुसन्धाताया आचारसंहिता
 - ५.२.३ उपयुक्त स्रोतव्यक्ति ल्यज्या
 - ५.२.४ उपयुक्त हलज्वलं ल्यज्या
- ५.३ तथ्य सम्पादन, सांकेतिककरण, विभाजन व लेखन (Data Editing, Coding, Division, Writing)

एकाइ ६ : अनुसन्धान-प्रबन्ध (Thesis Writing)

१५

- ६.१ प्रारम्भिक अंग (Preliminary Part)
 - ६.१.१ ख्वा:पौ
 - ६.१.२ स्वीकृतिपौ
 - ६.१.३ अनुमोदनपौ
 - ६.१.४ सुभायपौ
 - ६.१.५ बचपौ
 - ६.१.६ धल:
- (तालिका, संक्षिप्तशब्द, चिं छ्यला - विषयया आवश्यकताकथं)

Devesh

- ६.१.७ अनुसन्धान सार
- ६.२ मूल अंग (Main Part)
 - ६.२.१ अनुसन्धान पृष्ठभूमि
 - ६.२.२ मूल अध्याय
 - ६.२.३ निष्कर्ष व उपसंहार
- ६.३ लिटसा अंग (Reference Part)
 - ६.३.१ लिटसा धलः (Bibliography)
 - ६.३.२ लिटसा (Appendix)
 - ६.३.३ अनुक्रमणिका (Index)
 - ६.३.४ पारिभाषिक शब्दावली (Glossary)
 - ६.३.५ अनुसन्धाताया म्हसीका

मूल्याङ्कन विधि

एकाई १,४ व ५ पाखें १० ल्याःयानिगू न्ह्यसः न्यनाः छगूया लिसः बीगु ।
 एकाई १,२,३,४,५,६ पाखें ५ ल्याःया खुगू न्ह्यसः न्यनाः न्यागूया लिसः बीगु ।
 आन्तरिक मूल्याङ्कन - १५ ल्याः (आन्तरिक परीक्षा)

लिटसा

गौतम, टीकाराम (विसं २०५८), सामाजिक अनुसन्धान पद्धति । काठमाडौं : विद्यार्थी पुस्तक भण्डार ।
 पोखरेल, ईश्वर (विसं २०६३), सामाजिक अनुसन्धान पद्धति । काठमाडौं : अक्सफोर्ड इन्टरनेशनल
 पब्लिकेशन ।

शाक्य, रवि (नेसं १९३५), अनुसन्धान विधि । यल : लुमन्ति दबू ।

Kumar, Arvind, 2002, *Research Methodology in Social Science*. New Delhi: Sarup & Sons.

Kumar, Ranjit (2008), *Research Methodology*. India: Dorling Kindersley.

प्राज्ञिक लेखन (Academic Writing)

NB : 426-2

Paper : 7

Year : 4

FM : 50

PM : 20

TH : 75

तातुना :

थ्व पाठ्यक्रम ब्वना: ब्वमिपिसं सामाजिक शास्त्र संकायया थीथी विधाय् स्वतन्त्र रूपं अनुसन्धान प्रबन्ध च्वय्फइ।

पाठ्य विवरण

कक्षाभार

एकाइ १ : परिचय

५

- १.१. शीर्षक चयन
- १.२. शीर्षक कथं अनुसन्धानात्मक ज्या
- १.३. लेखन ढाँचाया प्रारूप
- १.४. लेखन कार्य

एकाइ २ : मूलपाठ

१०

- २.१ अध्याय व शीर्षक
 - २.१.१ अध्याय शीर्षक
 - २.१.२ मुख्य शीर्षक
 - २.१.३ उपशीर्षक
- २.२ अध्याय
 - २.२.१ आरम्भ
 - २.२.२ मध्य
 - २.२.३ अन्त्य

एकाइ ३ भावहरण (Plagiarism)

५

- ३.१ उद्धरण (Quotation)
 - ३.१.१ पूर्ण
 - ३.१.२ आंशिक
- ३.२ सन्दर्भ – सङ्केत (Citation)
 - ३.२.२ APA Style

Signature

एकाइ ४ : पादटिप्पणी (Footnote)

१०

४.१ पादटिप्पणी तय्मा:गु कारण

४.२ पादटिप्पणीया ताजि

४.२.१ व्याख्यात्मक

४.२.२ कृतिसूचीमूलक

४.२.३ सन्दर्भात्मक

एकाइ ५ : प्रारम्भिक (Pre-text)

५.१ चित्र, तालिका व नक्सा

५.२ चिहा: रुप (Abbreviation)

५.३ तिथिमिति

५.४ सङ्ख्याङ्कन

५.५ क्रमाङ्कन

एकाइ ६ : सन्दर्भ सूची लिधंसा (Bibliography)

१०

६.१ Cited Bibliography

६.२ प्रकाशन स्थान, प्रकाशन व प्रकाशन साल

एकाइ ७ : सन्दर्भ सूची तय्गु तरिका

१५

७.१ च्वमि

७.१.१ छम्ह जक च्वमि

७.१.२ निम्ह च्वमि

७.१.३ निम्हसिबें अप्व: च्वमि

७.२. शीर्षक

७.२.१ शोधपत्रय् प्रकाशित च्वसु

७.२.२ पत्रपत्रिकाया च्वसु

७.२.३ संकलित च्वसु

७.२.४ सम्पादित सफू

७.२.५ अनूदित सफू

७.२.६ इन्टरनेटया सामाग्री

एकाइ ८ : अनुसन्धान प्रतिवेदनया सम्पादन

१५

८.१ भाषाशैली

८.१.१ शीर्षक छनोट

८.१.२ वाक्य गठन

८.१.३ सामान्य आदरार्थी खँव:या छयलाबुला

- ८.१.४ वैयाकरणिक शुद्धता
- ८.१.५ पुरुष चयन
- ८.१.६ सरल खँवः, वाक्य
- ८.१.७ वस्तुगतता
- ८.१.८ निश्चयात्मकता
- ८.१.९ वाक्यया वनोट
- ८.२ तटस्थता व पूर्वाग्रहरहितता
- ८.२.१ लैङ्गिक तटस्थता
- ८.२.२ जातीय पूर्वाग्रह
- ८.२.३ हेयबोधक खँवः
- ८.३ छपाइ – शुद्धि
- ८.४ लितँसा
- ८.५ लिधँसा
- ८.५ अनुक्रमणिका
- ८.६ पारिभाषिक शब्दावली
- ८.७ अनुसन्धाताया म्हसीका

न्ह्यसःया अंक विभाजन

१. एकाई ७ व ८ पाखें १५ ल्याःया निगू न्ह्यसः न्यनाः छगूया लिसः बीगु।
२. एकाई १ निसें ८ पाखें ५ ल्याःया खुगू न्ह्यसः न्यनाः प्यगूया लिसः बीगु।

आन्तरिक मूल्याङ्कन-१५ ल्याः (आन्तरिक परिक्षा)

ब्वनेज्वलं :

गौतम, टीकाराम (विसं. २०५८), सामाजिक अनुसन्धान पद्धति। यें : विद्यार्थी पुस्तक भण्डार।
 दाहाल, पेशल व सोमप्रसाद खतिवडा (विसं. २०६५), अनुसन्धान पद्धति। यें : एम.के.पब्लिसर्स एण्ड डिष्ट्रिब्यूटर्स।
 पोखरेल, ईश्वर (विसं. २०६३), सामाजिक अनुसन्धान पद्धति। यें : अक्सफोर्ड इन्टरनेशनल पब्लिकेशन।
 बन्धु, चुडामणि (विसं. २०६५), अनुसन्धान तथा प्रतिवेदन लेखन। यें : रत्न पुस्तक भण्डार।
 शाक्य, रवि (नेसं. ११३५), अनुसन्धान-विधि। यल : लुमन्ति दबू।

Kumar, Arvind (2002), *Research methodology in Social Science*. New Delhi: Sarup & Sons.

Kumar, Ranjit (2008) *Research Methodology*. India: Dorling Kidersley.

